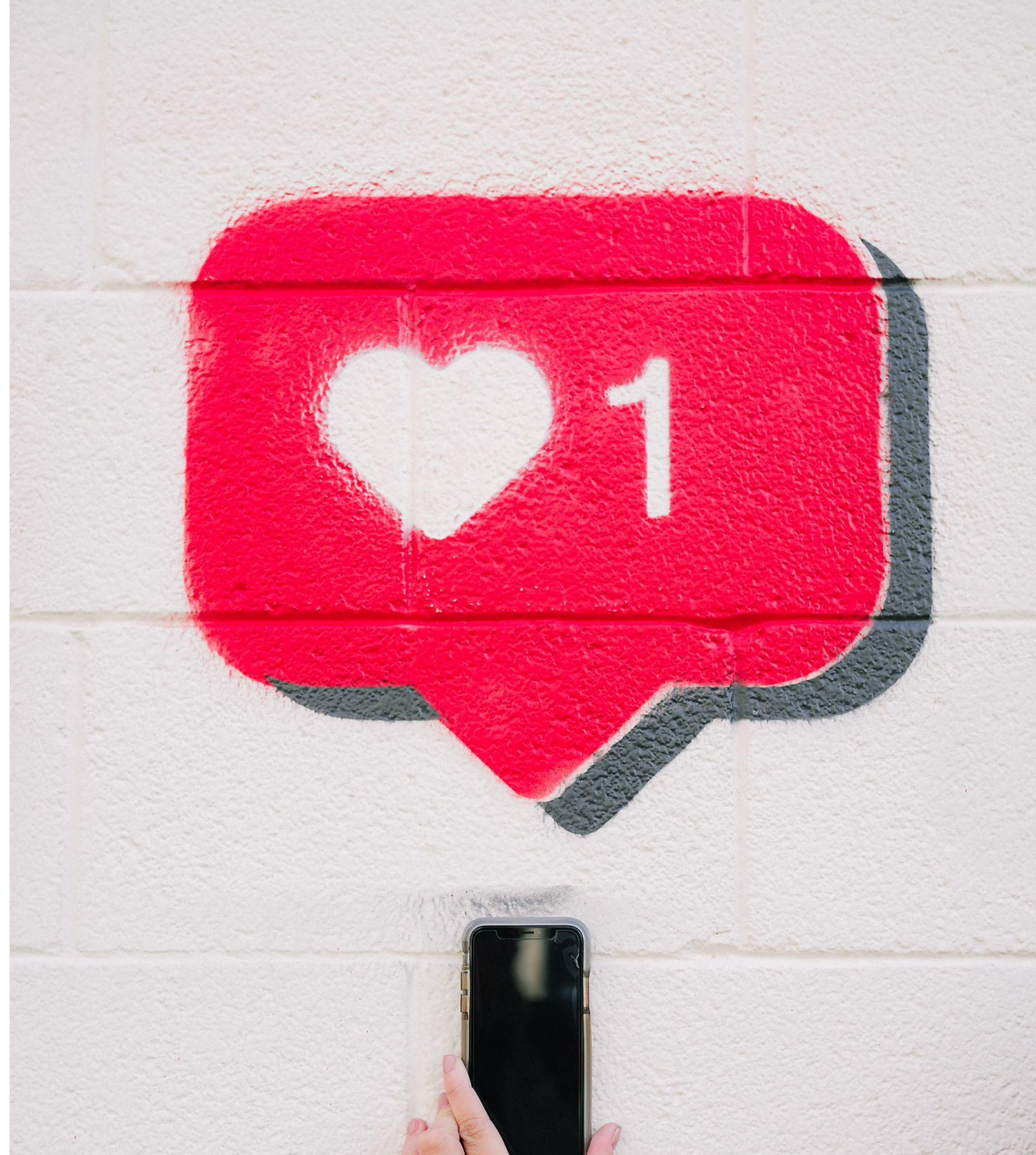

Barns rett til privatliv som menneskerettighet

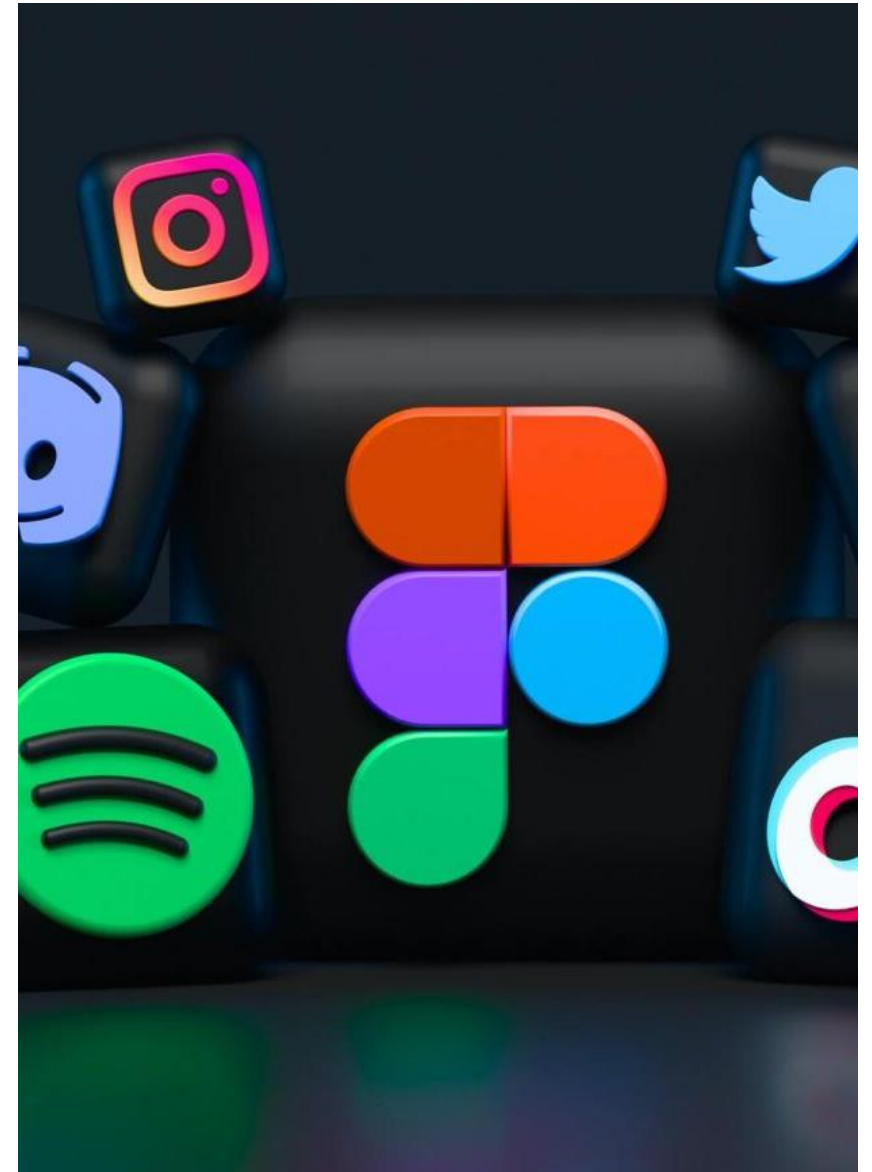
Kirsten Kolstad Kvalø

Stipendiat, UiO og seniorrådgiver,
Norges institusjon for
menneskerettigheter

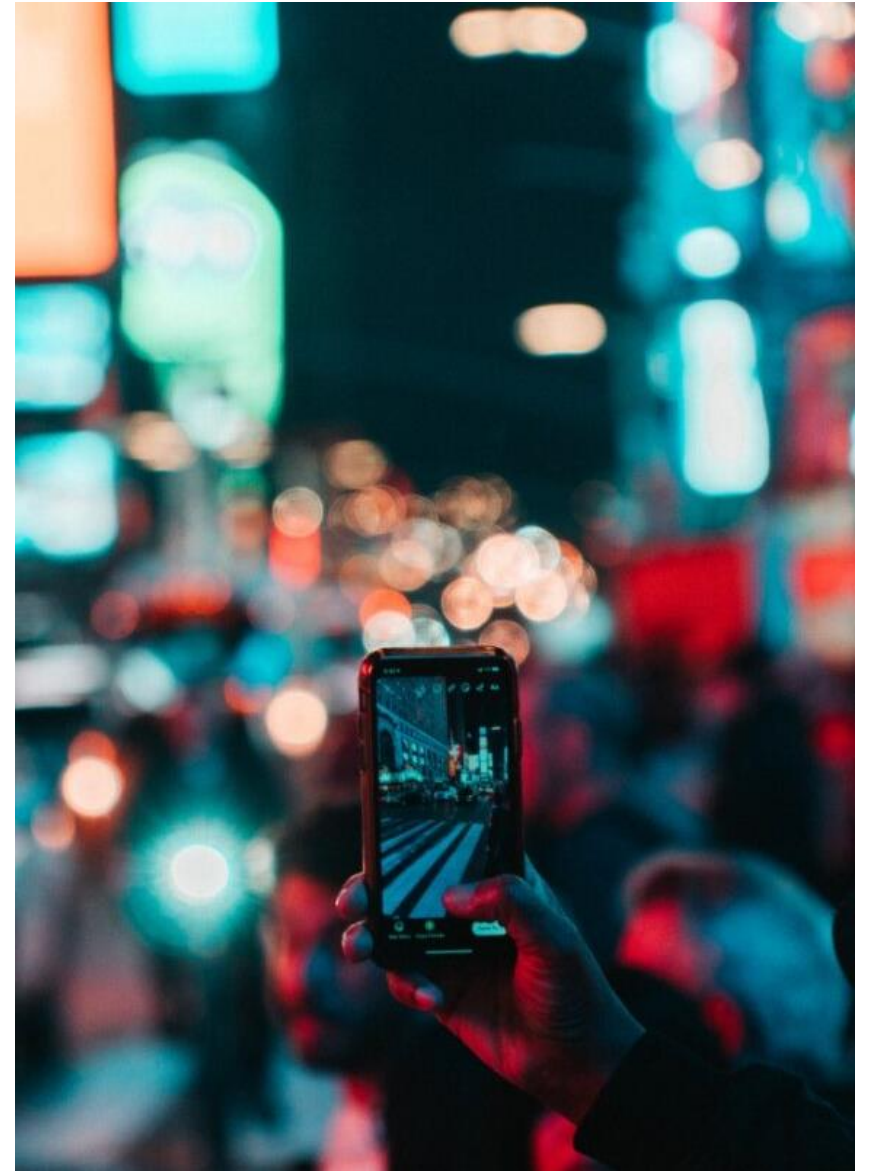
Disposisjon

- Begreper og definisjoner
- Konstitusjonelle rammer
- Barnekonvensjonen
- Den europeiske menneskerettskonvensjon
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter

Begreper

- Privatliv
 - Personvern
 - Vern om personlig integritet
 - (Personopplysningsvern)
-
- Privacy
 - Private life

Hva er privatliv?

«Uttrykket «privatliv» favner vidt – noen uttømmende definisjon finnes ikke, jf. plenumsdommen i [Rt-2012-2039 avsnitt 70](#). Men sentralt i den foreliggende praksis fra EMD står blant annet menneskets fysiske og psykiske *integritet*, alle de ulike elementene i den enkeltes *identitet* i videste forstand, og den *personlige autonomi*.»

Høyesterett, Rt. 2015 s. 93 (Maria), avsnitt 58

«The Court reiterates that the notion of “private life” within the meaning of Article 8 of the Convention is a broad concept which does not lend itself to exhaustive definition. It covers the physical and psychological integrity of a person (see *X and Y v. the Netherlands*, 26 March 1985, § 22, Series A no. 91) and, to a certain degree, the right to establish and develop relationships with other human beings (see *Niemietz v. Germany*, 16 December 1992, § 29, Series A no. 251-B). It can sometimes embrace aspects of an individual’s physical and social identity (see *Mikulić v. Croatia*, no. 53176/99, § 53, ECHR 2002-I). The concept of private life also encompasses the right to “personal development” or the right to self-determination (see *Pretty v. the United Kingdom*, no. 2346/02, § 61, ECHR 2002-III), and the right to respect for the decisions both to have and not to have a child (see *Evans v. the United Kingdom [GC]*, no. 6339/05, § 71, ECHR 2007-I, and *A, B and C v. Ireland [GC]*, no. 25579/05, § 212, ECHR 2010).»

EMD, Paradiso and Campanelli v. Italy, avsnitt 159

Konstitusjonelle rammer

Grunnloven § 102

Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. Husransakelse må ikke finne sted, unntatt i kriminelle tilfeller.

Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet.

- Gjelder også for barn
- Skal tolkes i lys av de folkerettslige forbildene (EMK art. 8 og SP art. 17)

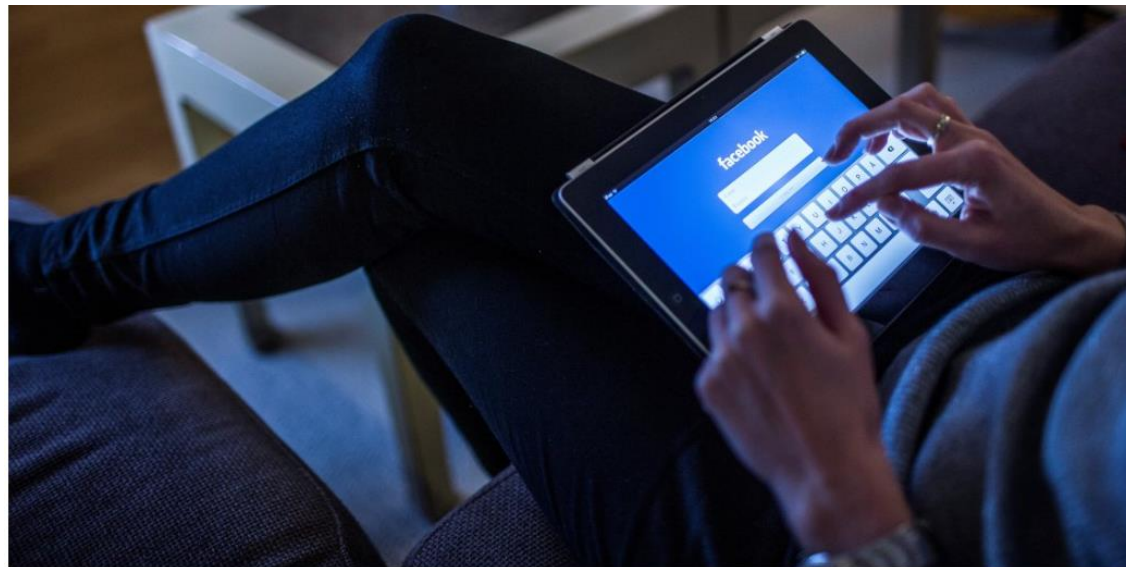
Konstitusjonelle rammer forts.

- **Grunnloven § 104 tredje ledd første punktum:**
«Barn har rett til vern om sin personlige integritet.»
- Omfatter både alvorlige integritetskrenkelser som vold, mishandling og seksuell utnyttelse
- Men også «utidig og unødvendig innblanding i barnets privatliv» - Dok. 16
- «Internett har for eksempel ledet til økt fare for eksponering også av barn, en fare som var ukjent for bare et par tiår siden.» – Dok. 16
- Skal også tolkes i lys av de folkerettslige forbildene – forarb. peker på art. 16 og 19 i barnekonvensjonen

HR-2019-2038-A (Facebook):

- «Når det er eit barn som er eksponert, vil også Grunnlova § 104 tredje ledd fyrste punktum vera relevant. Her heiter det at barn har rett til vern om sin personlege integritet. Det same fylgjer av FNs barnekonvensjon artikkel 16.»
- «Mor kan heilt enkelt ikkje på vegner av dottera samtykke til eigne handlingar som elles ville ha vore lovbrøt overfor dottera i denne situasjonen. I motsett fall vil barn generelt vera utan vern mot utilbørleg offentliggjering av sensitive og private forhold frå foreldres side.»

Kvinnen lå i konflikt med barnevernet, og la ut info om omsorgssaken på Facebook. (Foto: Scanpix)

La ut bilder av datteren på Facebook – tapte i Høyesterett

Ytringsfriheten må vike, mener Høyesterett. Dermed opprettholdes boten på 12.000 kroner for kvinnen som la ut sensitiv informasjon om sitt sju år gamle barn på Facebook.

Kjetil Kolsrud

6. november 2019 kl. 16:17

Oppdatert: 7. november 2019 kl. 11:58

Det er fra tidligere ingen kjente eksempler på at noen er straffedømt for krenkelse av sitt eget barns privatliv gjennom posting i sosiale medier.

Disse hadde saken i Høyesterett

Barnekonvensjonen

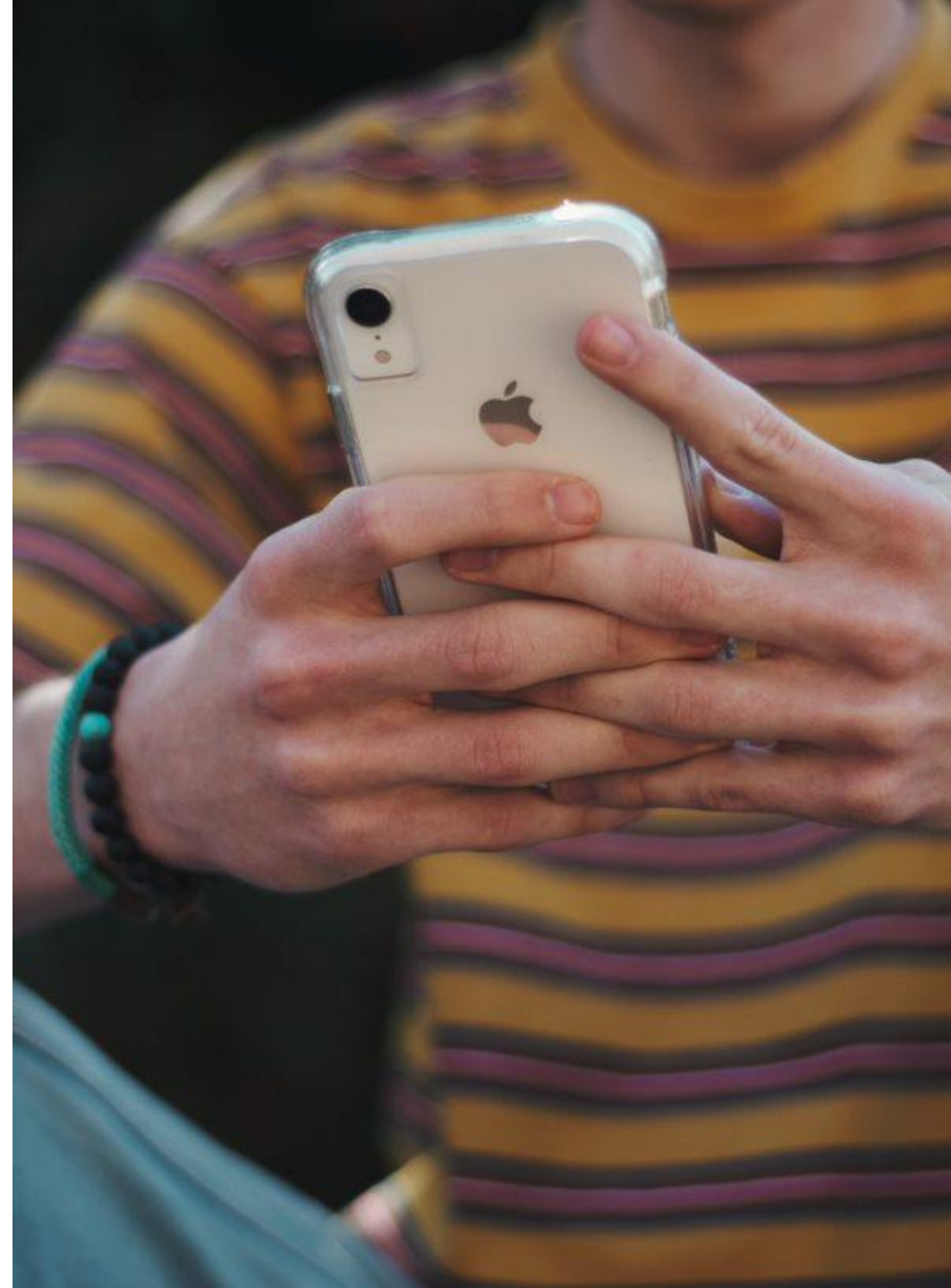
Artikkel 16

1. Ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlige angrep mot sin ære eller sitt omdømme.
2. Barnet har rett til lovens beskyttelse mot slik innblanding eller slike angrep.

FNs barnekomité om artikkel 16

- Tradisjonelt lite omtalt (andre artikler i konvensjonen ivaretar mer spesifikke deler av privatlivsvernet)
- FNs barnekomités generelle kommentar nr. 25 om barns rettigheter relatert til det digitale miljøet (2021): mye om retten til privatliv, som trues av både private tilbydere, offentlige myndigheter, foreldre eller andre familier, og aktiviteter fra barna selv
- FNs barnekomité til Norge i 2010: bekymret over at foreldre krenker barns rett til privatliv, anbefalte mulighet for mer inngripen fra Datatilsynet
- Norge skal eksamineres igjen av barnekomiteen i 2024/2025, spør om tiltak for å beskytte barns privatliv i det digitale miljøet, og om klagemuligheter for barn som opplever privatlivskrenkelser

Den europeiske menneskerettskonvensjon

EMK art. 8

1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.
 2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.
- Gjelder også barn
 - Positive og negative forpliktelser
 - Men ikke bare barn har rettigheter: ofte må retten til privatliv avveies mot andre rettigheter (ytringsfrihet, offentlig rettergang etc).

Praksis fra EMD om barns privatliv (eksplisitt)

- Rett til eget bilde gjelder også barn – krav om foreldresamtykke for å ta bilde (Reklos og Davourlis mot Hellas)
- Barn er særlig sårbare, og det skal mer til for å legitimere inngrep i deres privatliv (I.V.T mot Romania, Krone Verlag GmbH mot Østerrike)
- Staten har omfattende positive forpliktelser, for eksempel for å hindre misbruk av identitet på internett. Ingen unnskyldning at det teknologiske gjorde det vanskelig (K.U. mot Finland)

Praksis fra EMD om barns rett til privatliv (implisitt)

- Utilbørlig deling av opplysninger om barn kan begrunne fratakelse av foreldreansvar (E.M. m.fl. mot Norge)
- Barns rett til privatliv kan fravike utgangspunktet om en offentlig rettergang (B. og P. mot Storbritannia)

Oppsummering (og kritikk), EMDs praksis

- Barn er særlig sårbare, det skal derfor mindre til for å si at deres rett til privatliv må gå foran andre rettigheter/hensyn (f.eks ytringsfrihet eller offentlig rettergang)
- Foreldresamtykke sentralt i EMDs praksis. Hva med tilfeller der foreldre har samtykket?
- En del praksis der barnets rett til privatliv kommer inn som et motstående hensyn der andre har anlagt sak, men uten at det formuleres som en rettighet for barnet – mer som et hensyn
- Også en del saker som gjelder retten til privatliv for barn og andre, men der barnets rett til privatliv ikke blir drøftet separat (Couderc and Hachette Filipacchi Assosiés mot Frankrike, Bogomolova mot Russland)

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP)

Artikkel 17

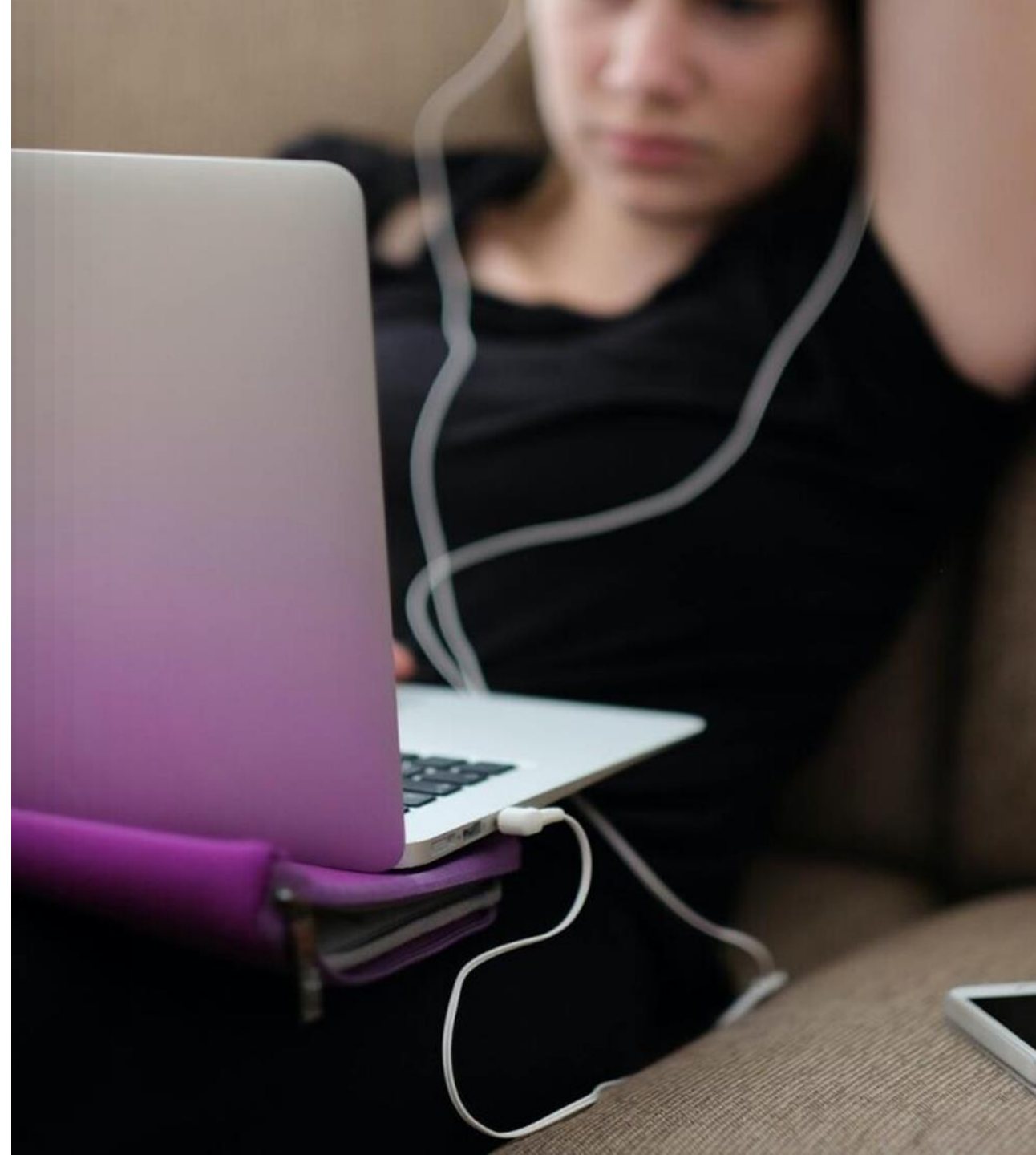
1. Ingen må utsettes for vilkårlige eller ulovlige inngrep i privat- eller familieliv, hjem eller korrespondanse, eller ulovlige inngrep på ære eller omdømme.
2. Enhver har rett til lovens beskyttelse mot slike inngrep eller angrep.

- Gjelder også barn
- Egen generell kommentar om art. 17 fra FNs menneskerettskomité (General Comment no. 16, 1988).
- Både negative og positive forpliktelser
- Både lovgivningstiltak, men også andre forpliktelser

Oppsummering

- Barns rett til privatliv er godt beskyttet i menneskerettslige instrumenter (Grunnlov og konvensjoner)
- Dekker et vidt område
- Økende oppmerksomhet som følge av teknologisk utvikling
- Foreløpig ikke mye praksis/rettsavklaringer
- En del «foreldredrevet» praksis
- Kan manglende klageordninger stå i veien for en videre rettsutvikling nasjonalt og internasjonalt?

Takk for
oppmerksomheten!

- Kirsten.kvalo@nhri.no

